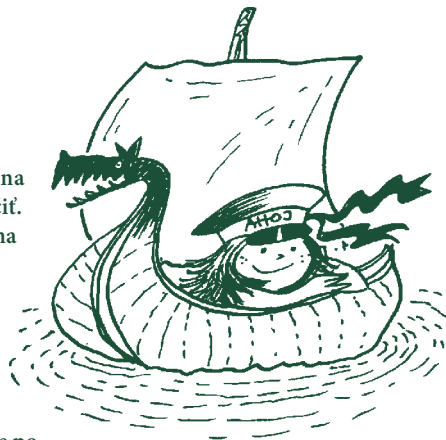

Výlety loďou

Možno ste vodáci, slovenské rieky poznáte takpovediac na vlastnú loď a pádlo a túto kapitolu budete chcieť preskočiť. Rozmyslite si to – reč nebude o kanoe, o raftoch a expedičných na divoké vody, ani o veľkých výletných lodiach, kde vodu uvidíte z bezpečnej vzdialenosti niekoľkých metrov. Predovšetkým bude reč o pltiach. Plte a pltníci sú fenomén, s ktorým sa stretnete hneď na niekoľkých miestach na Slovensku. Je to obľúbená zábava, kde aj nevodáci s nadšeným pišťaním splávajú známe slovenské rieky a vodáci sa tým skvele bavia, kde nemáte núdzu o nečakané zážitky a kde fotoaparáty cvakajú ostošesť. A ak vyjde počasie, plavba na pltiach bude zrejme jednou zo žeravých kandidátok na najlepšiu momentku z vašej slovenskej dovolenky. Dnešná atrakcia pre turistov sa vyvinula z celkom obyčajného remesla. Pltníkom začínala hlavná sezóna na jar a končila sa na jeseň. Nebola to práca jednoduchá, ale dalo sa pri nej niečo zarobiť. Museli ste byť šikovní, museli ste poznať vodu a vedieť ju „prečítať“, vedieť, kde sa skrývajú nebezpečné skalné prahy, nebezpečné skaliská alebo vodníci. Ak sa vám náklad vyklopil, na zachraňovanie väčšinou nebol čas, mali ste čo robiť, aby ste zachránili sami seba. A ak sa vám to podarilo, väčšinou ste do toho išli znova. A ak ste mali šťastie a zarobili ste si, postavili ste si nakoniec na brehu rieky dom a žili ste v ňom šťastne a spokojne až do smrti. No a pltníctvo ste prenechali iným, mladším frajerom.

Hneď na úvod treba povedať, že plte nie sú iba zviazané kmene. Kedysi, keď sa po riekach splavovalo drevo z tatranských lesov, ale aj železo, antimón, liečivé bylinky, sušené slivky, syr, medovina a kopa iných vecí, vyzerali aj plte inak. Tie dnešné nemajú s tradičnými plťami veľa spoločné. Tradičnú plť (ktorú uvidíte na príklade na Dunajci) tvorí päť dohromady zviazaných úzkych drevených člnov. Ihličnaté vetvičky na ich prednej časti nie sú pre parádu, ale preto, aby na cestujúcich toľko nestriekalo (hoci aj tak strieka). Napriek snahám pltníkov býva na dne plťi niekedy pomerne dosť vody. Vy dospelí si zrejme nejakú poradíte, ale pre menšie deti sa vám vyplatí pribaliť do batôžka podla počasia čižmy alebo sandále.

1 Baťov kanál a prístav Skalica

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★★★★★

tel.: (0)907 99 98 12

e-mail: pristav@prvaplavebna.sk

www.prvaplavebna.sk

Turistická informačná kancelária Skalica

Námestie slobody 10,

909 01 Skalica

tel.: (0)34 664 53 41, (0)915 723 216

e-mail: tik@mesto.skalica.sk

www.skalica.sk,

www.prvaplavebna.sk

Táto technická a prírodná pamiatka bola vybudovaná na rieke Morave v rokoch 1934 až 1938 z iniciatívy Jana Antonína Baťu pre nákladnú lodnú dopravu a na zavlažovanie poľí a lúk. Od roku 1995 sa Baťov kanál využíva aj pre turistické plavby a dnes je putovanie po vodnej ceste a objavovanie zaujímavých miest v jej okolí jedna z najobľúbenejších letných radovánok na Slovensku. Kanál je splavný v dĺžke 65 km z Kroměříža do Hodonína.

Jediný prístav na území Slovenska leží 2,5 km od mesta Skalica. Od začiatku mája do polovice septembra odtiaľto štartujú pravidelné linky do Strážnice, kde môžete navštíviť pekný skanzen juhovýchodnej Moravy, alebo si v skalickom prístave požičiate loďku a po krátkom zaškolení sa na Baťov kanál vydáte na vlastnú päsť. ■

2 Vyhlídkové plavby po Dunaji z Bratislavy

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★★★★★

Fajnorovo nábrežie 2, 811 02 Bratislava

tel.: (0)2 529 322 26

www.lod.sk

Na nábreží Dunaja, pár krokov od historického centra Bratislavy medzi **Novým mostom** a Starým mostom, leží prístav osobnej dopravy. Môžete odtiaľ vyplávať na

kratšie vyhlídkové plavby po Bratislave aj na o niečo dlhší výlet pod **hrad Devín**. V sobotu a počas štátnych sviatkov premáva lodný spoj aj do Čunova a **Danubiany**.

❗ **Upozornenie:** Malé parkovisko je v areáli prístavu, kde je aj kaviareň, reštaurácia, informačné centrum a predajňa suvenírov. Okrem knižných sprievodcov a pohľadníc tu dostanete kúpiť aj najrôznejšie darčeky s námorníckymi motívmi a drevené miniatúry lodí. ■

▲ Osobný prístav v Bratislave

3 Pltníci na Váhu pod Strečnom

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★★★★★

www.plte-strečno.sk

Na pltiach sa môžete odviezť aj najkrajším úsekom Váhu, a to tiesňavou medzi Vrútkami

a Strečnom, kde si rieka prerezáva cestu naprieč Malou Fatrou. Plte tu zdolávajú aj najnebezpečnejší úsek rieky, Strečniansku úžinu medzi skalami Margita a Besná s veľkými skalnými prahmi. Asi 7 km dlhá plavba trvá približne hodinu.

Aj tu na vás čaká malý historický výklad s množstvom perličiek zo

života starých pltníkov. Dozviete sa napríklad, prečo cez Domašínsky meander vedú dva železničné mosty a prečo sa nemáte pozerat' hore, keď po nich práve ide vlak, uvidíte zrúcaniny Starého Hradu a **hradu Strečno**, v pobrežných skalách rozpoznáte kamennú rybu a uvidíte aj nivelačný bod, jediný na Slovensku z celkovo siedmich základných bodov výškového merania bývalého Rakúska-Uhorska z roku 1889.

Východiskovým bodom pre tento výlet je turistická informačná kancelária v Strečne, ktorú nájdete v centre obce oproti kostolu, vedľa mosta pre peších cez rieku Váh. V stanovenú hodinu vás od kancelárie odvezie mikrobus na miesto štartu, cestovné je započítané v cene. Plavba plťí končí pri kompe cez Váh asi 200 m od turistickej informačnej kancelárie.

4 Pltníci na Orave pod Oravským hradom

Otváracia doba: sezónna
Cenová hladina: ★ ★ ★ ★
www.plte-orava.sk

Rieka Orava bývala dôležitou obchodnou cestou, po ktorej sa dopravovalo stavebné drevo na výstavbu Žiliny, Bytče, Trenčína, a dokonca aj dnešnej Budapešti, ale tiež olovo, meď a soľ z Poľska, seno, obilie, plátno, keramika a dokonca rozobrané drevenice. Zavedená pltnícka trasa vedie z obce Horná Lehota do Oravského Podzámku, pričom z rieky sa vám otvorí pekný výhľad na skalné bradlo, korunované **Oravským hradom**. Plavba je dlhá asi 5 km a na rieke strávite približne hodinu, počas ktorej na vás čaká výklad o histórii pltníctva na Orave. Mocní, statoční oteckovia si dokonca môžu vyskúšať, ako

▲ Toto je slávna strečnianska kompa, ideálna spojnica medzi dedinami Strečno a Terchová. Vyhnete sa Žiline a napríklad do Vrátnej doliny vám skrátí cestu o celých 25 km. Samozrejme, pre deti je zážitok aj celkom obyčajná plavba tam a späť cez Váh.

⚠ **Upozornenie:** Plte na Váhu nie sú zostavené z niekoľkých úzkych lodí ako tie na Dunajci ani štýlovo zviazané z obrích klád ako tie oravské. Zo všetkého najviac

pripomínajú veľké plytké korytá (s nevyhnutnými kalužami na dne) a na ich kormidlovanie pltníci nepoužívajú voľné bidlo, ale pevne ukotvené veslo. ■

▲ Oravský hrad sa vypína do výšky 112 metrov na vápencovom brale. O statickom zaistení horných častí a o pevnosti skaly, ku ktorej je sídlo prilepené, môžu mať menej dôverčivé povahy isté pochybnosti. Najkritickejšie miesto je údajne diera v skalnom masíve, ktorú pri dobývaní hradu vyhrzla delová guľa. Tú najlepšie uvidíte z riečnej hladiny. Hádám skala aj hrad ešte čosi vydržia. S menšími a neposednými deťmi a s takými, o ktorých viete, že sa boja výšok, radšej pozorujte jeho hrozivú siluetu pekne z bezpečia plte.

by im šlo toto starobylé remeslo od ruky!

Organizácia plavby je dobre premyslená: ak zaparkujete v Oravskom

Podzámku, vyvezú vás pltníci na štart do Hornej Lehoty, ak ste nechali auto v Hornej Lehote, po skončení plavby odvezú späť šoférov.

1 Upozornenie: Oravské plte sú vyrobené z masívnych klad, takže sice nehrozia kaluže vody na dlážke, zároveň vás ale neochránia vyššie boky a v skalných prahoch vás to riadne osprchuje zľava, sprava aj zospodu. Plte sa nedajú rozobrať, a tak po skončení plavby po ne príde auto, navyjakom si ich pritiahne na vlek a vracia sa späť do Hornej Lehoty. Pozorovanie tohto ťažkého (a vďaka praxi dobre nacvičeného) manévra je pre deti „to najlepšie nakoniec.“ ■

5 Loďou po Oravskej priehrade na Slanický ostrov

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★ ★ ★ ★ , (vstup na ostrov a do expozícií bez prepravy, teda iným plavidlom ★)

tel.: (0)905 915 108

www.oravskagaléria.sk

Prvé plány na vybudovanie priehradnej nádrže v močaristej nížine na sútoku Bielej a Čiernej Oravy sa objavili už v 18. storočí. Priehrada s rozlohou 35 km štvorcových, ktorá tu nakoniec v polovici 20. storočia zaplavila územie niekoľkých obcí, zaberá značnú časť Oravskej kotliny a vytvorila tu rad polostrovov a zátok. Jednou z nich bola aj osada Slanica, kde sa narodil prvý kodifikátor slovenčiny Anton Bernolák. Nad dedinou stával na nízkom vršku kostol – a práve toto návršie dnes vyčnieva spod hladiny priehrady ako Slanický ostrov umenia.

Podobne ako vyhlídkové plavby po **Liptovskej Mare** alebo **Zemplínskej Širave** je aj výlet loďou po Oravskej priehrade sám o sebe zážitkom – obzor lemuj

hradba Vysokých Tatier so štítni, ktoré aj v horúcom lete pokrýva trblietavý sneh. Vodná plocha ponúka hromadu možností pre milovníkov kúpania, vodných športov aj obyčajného letného relaxovania. Pobyt si navyše môžete spestriť výletom na Slanický ostrov, kde je každý rok od polovice mája do polovice septembra vo vysvätenom kostole otvorená stála expozícia ľudového umenia zo zbierok Oravskej galérie. Popri túlaní sa v okolitom parku si prezriete lapidárium oravskej rezbárskej a kamenosochárskej tvorby 18. a 19. storočia s typickými ľudovými sakrálnymi výtvormi, zaujímavá je aj výstavka v bývalej hrobke, mapujúca budovanie oravskej priehrady a históriu zaplavených obcí. Okrem toho sa v júni a júli konajú v kostole

▲ Pôvodne barokový, klasicisticky prestavaný Kostol Zdvhania sv. Kríža na Slanickom ostrove dnes slúži ako originálna galéria

koncerty vážnej hudby – informácie o programe nájdete na stránkach Oravskej galérie.

❗ **Upozornenie:** Bohužiaľ, inak ako loďou sa na Slanický ostrov

nedostanete. Z prístaviska č. 2 v Slaníckej Osade, rekreačnej oblasti na južnom brehu priehrady, vás na ostrov odvezie loď Oravskej galérie, plavba na ostrov a späť vrátane

prehliadky trvá asi 80 minút. Ak chcete pobudnúť na ostrove dlhšie, dohovorte sa s kapitánom. Pri malom počte záujemcov by sa loď už nemusela vrátiť! ■

6 Pltníci na Dunajci

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★★☆☆

1. Pltnícka a Turistická Spoločnosť na Dunajci,

www.1-pltnicka.sk

Združenie pltníkov Dunajec – Majere, www.pltnictvo.sk

www.pltnici.sk

www.pltnictvo.eu

Národný park Pieniny leží až na hranici Slovenska s Poľskom. V pestro vymodelovanej horskej krajine s bizarnými bielymi vápencovými skalnými útesmi, bradlami a vežičkami vytvorila rieka Dunajec približne 9 km dlhý kaňon, ktorým prechádza slovensko-poľská hranica. Príkre zalesnené svahy a vápencové skalné steny tu stúpajú do výšky až 300 m, pozdĺž rieky sa kaňonom kľukatí pohodlný chodník pre cyklistov aj peších. Plte sú v tomto kraji doma; používali sa tu ešte dlho potom, čo ich na iných riekach vystriedala železnica a plavbu plťou zastavili novovybudované hrádze priehrad. Postupne sa tu z pradávneho remesla stala vyhľadávaná turistická atrakcia, ktorú až omnoho neskôr

▲ Počas veľkej vody a po daždoch zradná rieka mení koryto. Potom aj skúsení pltníci občas uviaznu na plytčine a pasažierov čaká adrenalinový zážitok s vyzúvaním topánok, brodením, tísnutím plte a opätovným naskakovaním, najlepšie za jazdy – a to všetko za sprievodného povzbudzovania šťastnejších posádok iných plavidiel.

prevzali aj na Váhu, na Orave či na Hrone. Na plť sa tu dá nalodiť na mnohých miestach, od obce Červený Kláštor až po vyššie položenú osadu Majere; veselo si tu konkuruje celý rad spoločností a kontakty, ktoré uvádzame, zďaleka nie sú kompletne. Základ, ceny a priebeh plavby sa ale podobajú ako vajce vajcu a líšia sa iba v detailoch. Plavba trvá približne hodinu a trištvrte a končí na brehu rieky neďaleko osady Lesnica. Tu máte niekoľko možností: vrátiť sa pešo kaňonom po už zmienenom chodníku (prípadne si vedľa chaty Pieniny ne celý kilometer nad prístaviskom vypožičať bicykle, ktoré potom

vrátite v obci Červený Kláštor do pobočky rovnakej požičovne), alebo sa od chaty Pieniny vrátiť do Červeného Kláštora autobusom či mikrobusedom.

❗ **Upozornenie:** Spoločnosť, ktoré tu ponúkajú služby, je naozaj veľa a náš výber nie je kompletný. Cestovné v autobuse (cca ★) a poplatok za požičanie bicykla (cca ★★) nie sú zarátané v cene plavby. Vďaka obrovskému množstvu záujemcov aj pltníckych spoločností zo Slovenska i Poľska občas býva na Dunajci nával. Ak si nechcete pripadať ako na riečnej diaľnici, kde si to špliecha jedna plť za druhou, vyberte sa sem vo všedný deň mimo hlavnej sezóny. ■

◀ Tí, ktorí si chcú užiť výlet vo veľkom štýle, sa od prístaviska k chate Pieniny nechajú vyviezť kočiarom vystlaným ovčimi kožušinami. Stojí tu približne toľko ako jeden lístok na plť a je to zážitok – vrátane vražedných pohľadov zarytých turistov, ktorí vás budú považovať za nechutne rozmaznaných pôžitkárov a leňochov... Nevšímajte si ich a radšej ponúknite konikovi jabĺčko.

▲ Okrem historiky o duchovi z Troch korún vám veselí pltníci tiež prezradia, ako vznikol názov Pieniny, kde Juraj Jánošík preskočil Dunajec, kde na skale rozpína krídla poľská orlica, prečo skamenelo sedem mníchov a ako to dopadlo s krásnou pannou, za ktorou tajne chodili.

Na Tri koruny

Tri koruny s nadmorskou výškou 982 m už ležia v poľskej časti nad ľavým brehom Dunajca, a je to najvyšší a najzaujímavejší vrch Pienin. Päť skalných veží na južnej strane s až 100 m vysokými stenami tvorí podobu koruny. Z vyhliadkovej galérie na najvyššej z veží, Okrúhlej, sa otvára úchvatný výhľad na prielom Dunajca, pekný pohľad do okolia je tiež z polany na jej severnom úbočí. Trasa na vrchol vedie z poľskej obce Stromowce Niżne, odkiaľ stúpa po asfaltke a lesnej ceste do nadmorskej výšky 500 m k chate Tri koruny a pokračuje strmým výstupom pozdĺž skalných útesov údolím Szopczanského potoka. Cesta vedie ďalej cez rozľahlejšie polany a lúky do sedla Szopka a pomaly klesá po úbočí Troch korún. Možno odtiaľ pokračovať po turistickej ceste až na vrch Sokolica (747 m) a ďalej do poľského kúpeľného mesta Szczawnica alebo do osady Leśnica.

Červený Kláštor a lietajúci mních Cyprián

Obec, kde môžete nastúpiť na plť, získala svoje meno podľa starobylého kláštora, založeného už v roku 1319. Najznámejšia z miestnych povestí rozpráva o mníchovi Cypriánovi, ktorý tu žil v rokoch 1724 až 1775. Dokonale sa vyznal v liečivých rastlinách a vytvoril úžasný herbár, uložený v zbierkach Múzea Tatranského národného parku v Tatranskej Lomnici; priamo v kláštore môžete navštíviť jeho lekáreň. Stará legenda hovorí, že zostavil lietajúci stroj a jedného dňa na ňom odletel až k Bohu... ale možnože doletel iba na breh jazera Morskie Oko v Doline Rybiego potoka v poľskej časti Vysokých Tatier. Tak či onak, jeho letecké experimenty vadili cirkevnej vrchnosti natolko, že Cypriánov „pekelný“ stroj nechala verejne spáliť na námestí v Spišskej Belej a odvážny mních skončil v doživotnej samotke za kláštorňými múrmi... Ako to vlastne vtedy bolo, to sa dozviete z filmu *Lietajúci Cyprián*, ktorý sa natáčal nielen v Červenom Kláštore, ale aj v kysuckom skanzene vo Výchylkovke a na iných miestach.

7 Plavba po Bodrogu do Maďarska

Otváracia doba: sezónna
Cenová hladina: ★ ★ ★ ★
tel.: (0)907 672 240
www.lumixtrade.sk

Výlet za vínom do vinohradníckej oblasti Tokaj si môžete spestriť výletnou plavbou po rieke Bodrog. Loď štartuje o 9.00 hodine z prístavu v obci Viničky a mieri do Maďarska, a to do mestečka Sáropatak alebo až do mestečka Tokaj, kde sa rieka Bodrog vlieva do Tisy.

Súčasťou plavby je výklad o zaujímavostiach rieky Bodrog, flóre a faune v chránených lokalitách a krásnej prírodnej scenérii pozdĺž rieky. Na lodi je možná ochutnávka tokajských vín a pohostenie. V Sáropataku môžete navštíviť hrad, dať si obed alebo lanovkou vyjsť na kopec Magas-hegy (514 m) s rozľahlou a fantastickým výhľadom na okolie.

⚠ **Upozornenie:** Plavby je nutné si rezervovať vopred, prebiehajú každú sobotu a nedeľu podľa záujmu návštevníkov. Minimálny počet cestujúcich je 35 ■

